

DAG 1 14:00-14:30 Förväntningar och samarbete (Gruppvis diskussion)

Vilka förväntningar har ni på kategorirådet?

Hur kan vi nyttja kategorirådet till ett bättre samarbete mellan regionerna och landstingen?

Vilka ser ni är de största utmaningarna inom kategoriområdet under 2018/2019?

Mikaels och Ottos reflektioner

Förväntningar: Ta del av andras erfarenheter, lära mig ngt nytt, bygga nätverk, inspiration,

Nyttja kategorirådet: Maillista för frågeställningar alternativt sharepoint. Utbyta problem med leverantörer mm. Kommer väl förberedd till mötena för att få ut så mycket som möjligt. Tipsa om konferenser eller erfarenheter från konferenser. Köpkraft, ex vätagasbilar, gasbilar, infrastruktur laddstolpar etc?

Största utmaningarna:

VLTP, Politiska beslut om ex dieselförbud och annan miljöklassning av fordon. Inkl lokala politiker.

Begränsat utbud av fossilbränslefria fordon och tankmöjligheter för dessa

Kvalitet på anbud, oerfarna anbudsgivare

Utvärderingsmodeller

DAG 1 16:00 – 16:40 Kravställning - fordon och transporter (Gruppvis diskussion)

I regionerna och landstingen har vi långt ställda krav avseende miljö när det kommer till detta kategoriområde. Region Skåne och VGR ska exempelvis vara fossilbränslefritt och klimatneutralt till 2020, i annat fall ska det som inte uppnåtts klimatkompenseras. Detta beslut omfattar våra fordon, transporter och tjänster. Då olika branscher kommit olika långt i sitt miljöarbete kan vara svårt att ställa krav som är rimliga, inte för kostnadsdrivande och som ändå möjliggör en konkurrens.

I gruppen ska ni redovisa förslag på hur detta skulle kunna kravställas för ett av nedanstående branscher/områden. Beskriv utmaningarna för branschen och ge förslag på hur detta kan kravställas. Ta gärna inspiration från ert tidigare arbete inom kategoriområdet. Hur långtgående krav vågar ni ställa? Punkta gärna upp sanktionerna som gäller om kravet inte uppfylls.

Områden:

- Flyttjänster
- Taxitjänster
- Transport av avlidna
- Budtransporter
- Inköp av produkter (transporten)
- Tunga transporter ex Schenker, DHL mfl
- Övriga transporter för paket och gods

DAG 2 10:00-10:30 Hur ökar vi utbudet av fossilbränslefria fordon? (Gruppvis diskussion)

Utmaningen med att vi ska vara fossilbränslefria är att utbudet av fordon som ska köpas in är kraftigt begränsat. Vilka aktiviteter kan vi gemensamt göra för att öka utbudet av fossilbränslefria fordon? Hur får vi kunskap om alternativen och dess för/nackdelar? Tex elbilar och batterier till dem.

DAG 2 11:30 – 11:50 Förslag på agenda kommande kategoriråd (Gruppvis diskussion)

Hur har ni upplevt dessa två dagar? Vad var bra och vad var mindre bra? Vad hade ni sett som intressanta punkter till nästa kategoriråd?

Gemensam plattform för dokument eller motsvarande?

Minnesanteckningar Kategorirådet Fordon och transporter 29-30/8

1. Inledning, Mål och Syfte

Kort presentation av deltagarna

Beskrivning av uppdraget syfte och mål

Presentation av Region Skåne och VGR

Se bif. ppt

2. Grupparbete 1

Förväntningar på kategorirådet?

Hur kan vi nyttja kategorirådet till ett bättre samarbete?

Vilka ser ni är de största utmaningarna inom kategoriområdet under 2018/2019?

Se redovisning från grupparbetet nedan.

3. Föreläsning – Framtidens fossilfria drivmedel i Region Skåne

Ola Solér Miljöstrateg Regional Utveckling Region Skåne

Finns indirekta miljöeffekter av HVO bränsle som framställs med palmolja. Denna kan vara 3 ggr större än vanlig diesel om de framställs på fel sätt. Är viktigt med spårbarhet av palmoljan. Kan få markanvändningseffekter, såsom skövling av regnskog. Mer palmolja går till drivmedel än till livsmedel.

Man kan använda andra sågspån för framställning av drivmedel.

Scania har tagit fram lastbilar som framförs på flytandebiogas. Sverige tror starkt på flytande biogas, men det kommer kräva mycket mer biogas än vad som framställs idag. Flytande biogas är mest lönsamt för tunga fordon och som körs längre sträckor. Kineser kommit långt avseende el och elbussar ex,, "Build your dreams". Problem är att batterierna laddas och tillverkas med kolkraft som energikälla, vilket gör dem mindre miljövänliga. Batteri kostar cirka 155-360 USD/kwh. För att det ska vara lönsamt på 3,5 år med elbil bör man köra mer än 2000 mil/år. Kalkylen förändras på längre sikt.

För att en vätgastankstation ska löna sig behöver man komma upp till cirka 200 fordon per tankställe. Om vätgas används för taxifordon räcker det med 25 fordon per tankställe. Vätgasens utveckling som bränsle hålls tillbaka med anledning av att elbilar är billigare tillsammans med att utvecklingen av elbilar och att körsträckan för dessa går framåt.

Sverige & Tyskland är föregångare avseende elvägar.

Olika projekt

- Projekt GREAT (Flytande biogas och snabbbladdning)
- Projekt Elbilslandet (Stöd för laddning i hemmet)

- Stöd till laddning vid våra byggnader (Beslutat om mer medel för att rusta RS byggnader med fler laddboxar)
- Analys av partiklar och hälsoeffekter ex från däck
- Anbud om elväg i Lund

Slutsats: Elbilar och Biogas bäst med anledning av att bränslet kan spåras och bra miljömässigt.

Se även bif ppt.

4. Grupparbete 2

Kravställning på fordon och transporter (välj något av nedan områden)

- Flyttjänster
- Taxitjänster
- Transport av avlidna
- Budtransporter
- Inköp av produkter (transporten)
- Tunga transporter > 3,5 ton ex Schenker, DHL mfl

Se redovisning nedan.

Redovisning grupparbete 1

Grupp 1

- Lära av varandra, vad var bra och mindre bra
- Få inspiration
- Informera kollegor, ge tips o råd
- Konkreta exempel goda exempel
- Pilotprojekt gemensamt
- Skapa kontakter
- Få det här forumet att leva vidare hålla intresset uppe
- Tillgång på fordon och bränsle, tenderar att bli färre o färre

Grupp 2

- Nätverka/synergier
- Kontaktytor
- Drivmedelsfrågan, politiker vill ha fossilfritt men marknaden går inte åt samma håll

Grupp 3 *Mikaels och Ottos reflektioner*

- Förväntningar: Ta del av andras erfarenheter, lära mig ngt nytt, bygga nätverk, inspiration, -
- Nyttja kategorirådet: Maillista för frågeställningar alternativt sharepoint.
- Utbyta problem med leverantörer mm.
- Kommer väl förberedd till mötena för att få ut så mycket som möjligt.
- Tipsa om konferenser eller erfarenheter från konferenser.
- Köpkraft, ex vätgasbilar, gasbilar, infrastruktur, laddstolpar etc?

- Största utmaningarna: VLTP
- Politiska beslut om ex dieselförbud och annan miljöklassning av fordon. Inkl lokala politiker.
- Begränsat utbud av fossilbränslefria fordon och tankmöjlighet för dessa
- Kvalitet på anbud, oerfarna anbudsgivare
- Utvärderingsmodeller

Redovisning Grupparbete 2

Grupp 1

Bransch TAXI

- Samarb mellan myndighet i regionen.
- Nyanskaffning kravställa på nya miljöfordon/fossilfritt drivmedel
- Vitessanktioner (Risk ej lämna anbud)
- Styra rangordning utifrån fordon med fossilfria bränslen
- Dataanvändning?/Uppföljning
- Ej utvärdera andelen fordon förnybara drivmedel utan bara som information.

Gemensam plattform/area för kategorirådet, finns det något hos Lfu? På deras hemsida? GDPR, lösenordsskyddad. Anders fick i uppdrag och kolla på hemmaplan vad som finns.

Grupp 2

TAXI

- Infasning av bilar. En del bilar gas och senare kanske en del elbilar.
- Sätt ett mervärde om de te x kör på gas.

DAG 2

1. Summering och reflektioner från gårdagen

Konstaterades att vi har likadana frågor som vi brottas med och nyttigt att dra lärdom från hur andra jobbar. En del har även börjat med kategoriarbete med lite olika ingångar och uppdrag. Kan vara något att diskutera på kommande kategoriråd.

2. Föreläsning – LCA och framtidens fossilfria bränslen

Pål Börjesson , Lunds Tekniska Högskola

Redovisning av de olika bränsletyperna och dess påverkan och klimatnytta utifrån de nya styrmedel som finns, reduktionsplikt och förnybarhetsdirektivet.

Viktigt med beskrivning om de olika råvarorna, var och hur de tillverkas.

Vid kravställning i upphandling är det viktigt att ställa krav på spårbarhet, dvs var kommer råvaran från och hur framställs den? Det innebär också att vi själva (experterna/sakkunniga) måste ha koll på detta.

Inga rena etanolbilar idag, endast i Brasilien idag. Det är dock mycket vanligt mer en stor del inblandning av etanol ex, USA 15%.

Den största miljöpåverkan ske i odlingsfasen. Spannmål och majs är största grödorna

för etanoltillverkning i Europa. Tillverkas en hel del Etanol i Sverige (Agroetanol).
Producerar cirka 1,3 GWh och behovet i Sverige är 2 GWh. Den svenska produktionen
exporteras dock.

Preem Evolution diesel är 50% HVO. Storsatsar på HVO och bygger ny
produktionsanläggning, där man använder rester från skogen (grenar och toppar).

PFAD tidigare setts som restprodukt, kommer nu ses som en samprodukt. Detta tillsammans
med reduktionsplikten som införs kommer göra att produkten ser betydligt sämre ut
miljömässigt och efterfrågan av HVO med PFAD kommer därför minska.

Beräkningsmodell för växthusgaser

1. Systemgräns RED
2. Systemutvidgning

Systemutvidgning är mer korrekt, men svårare att ta fram. Systemgräns RED är det man
beslutat att använda sig av. Förnybarhetsdirektivet anger att det endast ska vara biprodukter
från processen som mäts.

FAME (RME) på raps kommer troligtvis minska då de inte klarar 60% reduktion som är kravet
för att drivmedlet ska ses som ett biodrivmedel. Detta innebär att nya fabriker ej kommer
byggas. PFAD kommer långt under 60% när det blir en samprodukt.

Använder man kol som energikälla vid tillverkning av etanol blir etanolen ej bättre
miljömässigt än bensin. "Fuletanol". Denna etanol tillverkas bl.a. till viss del i USA. I Sverige
används träflis och naturgas vid framställning av etanol.

Odlar man på torra marker kommer marken släppa ut mycket CO₂ i atmosfären vid varje
odling, vilket ger en negativ miljöeffekt.

HVO baserat på raps, soja eller palmolja kommer ej klara kravet på 60% reduktion. Dock HVO
baserat på restprodukter såsom för HVO baserat på restprodukter från skogen (ex grenar
och toppar).

Vid användning av flytande biogas används cirka 5% diesel vid start av fordonet. (Uppgifter
från Volvo). Klimatprestandan är ändå runt 80% reduktion.

Förklaring Bild 20

Liquid manor = gödsel

Whey = Vassle

Ley crops = Vallgrödor, gräs

Biogas har motsvarande LCA som el. HVO är dock ännu bättre som man använder sig av
restprodukter från skog. Det finns dock andra aspekter som idag är väldigt viktiga såsom
luftkvaliteten i storstäder.

Nestes HVO är inte palmoljefri PFAD fri, men kommit undan med detta så länge detta setts
som en restprodukt, detta kommer förändras när det blir en samprodukt 1/1 2019.

Se även bif ppt

3. Grupparbete 3 Hur ökar vi utbudet fossilbränslefria fordon?

Aktiviteten utgick pga tidsbrist.

4. Föreläsning – Framtidens fordon

Jakob Lagerkrantz, 2030 sekretariatet

Avstånds-baserad fordonsskatt för tunga fordon. Dvs baseras på hur långt man kör.
Ny miljöbilsdefinition 1 juli 2018? Transportstyrelsens första förslag för ny definition var tre tre alternativ. Nytt förslag kommer "imorgon" 31/8!

Styr offentliga inköp – påverkar mycket mer !

Elbilar kommer starkt, 58 000 bilar nyreg bilar i Sverige. VAG (VW, Seat Skoda, Audi), Nissan och Renault, har nya kommande modeller. I Norge finns den över 200.000 elbilar.

Enl rapport från IVL tar det 12 år att betala tillbaka Co2 kostnaden från produktion.

Rapporten bygger delvis på gamla data dvs hur batteriet såg ut då utredningen gjordes och har inte tagit hänsyn till teknikutvecklingen och de nya batterierna.

Övriga rapporter talar om upp till 1-3 år för att balansera Co2 kostnaden. Utvecklingen har aldrig gått snabbare än nu. Det har heller aldrig varit så oroligt på marknaden.

Politikerna enats om 70% klimatreduktion 2013 med basvärde 2010.

8000 bensindrivna bilar börjar brinna varje dag, två gasbilar exploderar.

VLTP kommer fortfarande till 28% vara missvisande mot verkligheten. Leverantörerna tillåts att exempelvis höja lufttryck, tejpa igen luftspringor, fylla i extra rent diesel mm för att få så bra resultat som möjligt i testerna.

2030 krav på 50-60 % biodrivmedelsinblandning.

2020 krav på märkning vid pumpen om klimatpåverkan, råvara och ursprung, vilket innebär att vi kommer kunna ställa krav på dessa faktorer i framtida upphandlingar från 2020.

Biogas är enda drivmedlet som ej importeras.

EU lyfter särskilt elfordon, gasfordon som drivs på biogas och vätgasbilar.

Använd oss av energimyndighetens siffror för drivmedel. Ges ut varje år.

Batterier blir allt billigare och bättre. Kommer komma 100 fordon 2019-2020 med 50 mils räckvidd. I verkligheten kanske 35 mil.

Teslor tappar cirka 10% av sin kapacitet efter 30 000 mil. Flesta tillverkare garanterar 80 % effektivitet efter 8 år.

Ställ krav på batterierna så att det tillverkas med hållbara metaller.

Ecotransportkonferensen 7/5 2019.

Tillgänglighet biodrivmedel? Det används 30 ggr mer fossila drivmedel än vad som tillverkas biodrivmedel. Kan innebära att tillgängligheten för Sverige kan äventyras då andra marknader är beredda att betala mer. Viktigt med långa avtal.

Jakob tror på fem olika bränslen i framtiden, biogas, biodiesel, alkohol (etanol), el

Slutsats: El och biogas är det bästa just nu.

5. Grupparbete 4 Förslag agenda kommande kategoriråd

- Kategoriarbete från respektive landsting/region. Vad innebär kategoriarbete hos oss? Vilka aktiviteter och strategier har vi exempel på?
- Politiska styrmedel. Vilka styrmedel finns och hur påverkar de oss? Tex bonus/malus, reduktionsplikten, förnybarhetsdirektivet, WLTP mfl.
- Konkreta upphandlingsfrågor som berör oss. Tex upphandling av el-fordon där laddbox/stolpe ska ingå och annan huvudman berörs tex andra fastighetsägare osv.
- Gemensamma kravställningar för att driva och påverka utvecklingen åt vårt håll, som stor offentlig aktör kan vi påverka. Tex ett sätt att mäta fordons användning av olika bränslen vid hybrid eller dual/fuel (gas bensin), utvärdering av priser på fordon TCO/LCC, goda exempel från sin org tex utvärderingsmodeller, DIS m.m.
- Föreläsare

6. Förslag till ordförande och nästa kategoriråd.

- Beslutades att utse Mikael Ahlström till ordförande fram till nästa kategoriråd.
- Beslutades att SLL ska undersöka möjlighet att ta värdskapet till nästa kategoriråd. Preliminär datum är 6-8/5 i samband med Ekotransport 2030 i Sthlm.

Vid anteckningarna

Mikael och Otto